

DESETLETJE BRALNE ZNAČKE ZA ODRASLE V KNJIŽNICI dr. TONETA PRETNARJA

Aktivna vloga pri vseživljenjskem razvijanju bralne kulture je eno od poslanstev knjižnic. Branje spodbuja mišljenje, zmanjšuje stres, prinaša znanje, širi besedni zaklad, krepi sposobnost analitičnega mišljenja, izboljšuje spomin ... in knjižnice poskrbimo, da imate dostop do širokega nabora raznovrstne literature.

Zakaj torej bralna značka za odrasle? Gre za dejavnost, s katero želimo spodbujati branje in bralno kulturo pri odraslih. Knjižnica ima bogat fond, a marsikatera knjiga ostane na polici, neopažena v množici drugih; zato se nam je prvo leto zapisalo, da želimo pokazati ljudem pot do kvalitetne literature, slovenske in svetovne. Projekt poteka vsako leto 7 mesecev, od 1. oktobra do 30. aprila.

Bralni znački smo dali naslov *Knjiga, pojdi med Tržičane*. Naslov se navezuje na uvodni verz pesmi Šestnajst limerikov plus dva, ki je delo znamenitega Tržičana, po katerem naša knjižnica nosi ime, dr. Toneta Pretnarja. Verz gre takole:

Knjiga, pojdi med ljudi,

iskro radosti v njih vžgi!

Saj usoda limerika

se ne tiče naslovnika,

z njim le bralca razveseli!

Prva sezona se je začela z oktobrom 2012 in končala z aprilom 2013. Projekt smo povzeli po Knjižnici Antona Tomaža Linhartaradovljica in prvo leto smo pripravili izbor 90. knjig, udeleženec projekta pa je moral za opravljeno značko prebrati vsaj pet del s seznama. Odziv je bila izjemen, kar 86 bralk in bralcev je bralo knjige s seznama. Sčasoma je k znački pristopilo tudi precej moških bralcev.

Odtlej vsako leto pripravimo seznam, ki zajema dela tako slovenskih kot tujih avtorjev, poezijo in strokovno literaturo. Posameznik prebere po dve deli slovenskih avtorjev ter po eno delo tujih, pesniško zbirko in eno strokovno knjigo. Nabor se je iz leta v leto večal, danes imajo bralci na voljo 145 del. Če je knjiga na voljo tudi v e-obliki ali kot zvočna knjiga, je to na zloženki označeno.

Po nekaj letih smo uvedli še dodatno kategorijo, npr. biografije, mladinska dela, stripe, potopise ..., kar so udeleženci zelo dobro sprejeli. V začetku smo knjigam dodajali listke, na katere so bralci zapisovali svoje mnenje o prebranem, sčasoma pa se je tega nabralo preveč in sedaj bralci v sami zloženki označijo prebrane knjige in jih ocenijo z ocenami 1, 3 ali 5, ob koncu pa lahko napišejo svoje mnenje o prebranem, podajo kak predlog ali pa preprosto napišejo, kaj jim je bilo pri bralni znački všeč in kaj jih je zmotilo.

Najraje Tržičani berejo knjige z gorniško tematiko in knjige domačih avtorjev. Tem knjigam dajejo najvišje ocene. Zelo radi posežejo tudi po strokovni literaturi in pravijo, da se vedno znova naučijo česa novega.

Nekaj bralk in bralcev je, ki so sodelovali v vseh desetih sezonah, ni pa jih malo, ki se nam pridružijo vsako jesen na novo.

Ko smo povprašali bralce, zakaj so se odločili za bralno značko, je največkrat odgovor, da na ta način preberejo knjige, ki jih sami ne bi izbrali nikoli. Marsikomu na ta način razširimo obzorja, kar pa je tudi naš namen.

Če so v prvih sezonah ljudje knjige ocenjevali večinoma v superlativih, so skozi leta postali kritični bralci. Vedno več je knjig, ki jim bralci prisodijo enico, pa vendar tega ne vzamemo kot kritiko našega izbora, pač pa gre za novo, kritično razmišljanje o prebranem.

Pred nekaj leti smo uvedli novost, knjižne čajanke. Vsako leto se dvakrat zberemo in ob skodelici čaja poklepetamo o prebranem, načrtih in željah za naprej. Na čajankah bralke vprašajo in izvedo marsikaj o sami pripravi in izvedbi projekta, predlagajo pa nam kak naslov za prihodnje sezone.

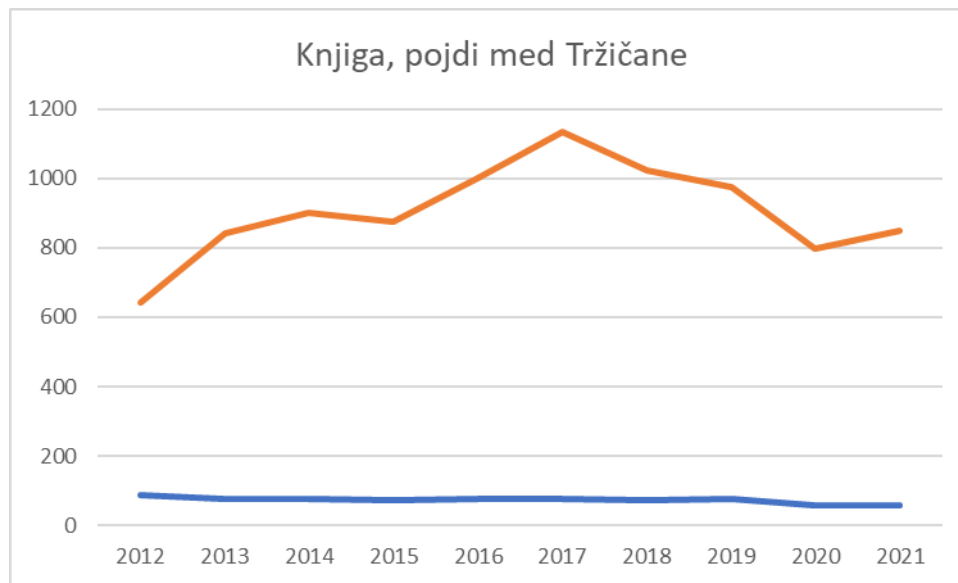
O projektu redno obveščamo občane preko družabnih omrežij (Facebook, Instagram, TikTok ...) udeležencem pa pošiljamo vabila na čajanke preko e-pošte, vabilo na zaključno prireditev pa po navadni pošti.

Doslej smo prebrali že 1400 naslovov, vsako leto udeleženci preberejo povprečno slabih 1000 knjig.

Ob koncu vsake sezone pripravimo zaključno prireditev, na kateri bralcem, ki so značko zaključili, podelimo priznanja, na prireditev pa povabimo zanimive goste, med drugimi Olgo Markovič, Saša Stareta, Roka Bohinca, Deso Muck, Kondija Pižorna, Branka Gradišnika, Avgusta Demšarja ...

Odzivi bralcev tudi kažejo, da bralna značka za odrasle Knjiga pojdi med Tržičane izpolnjuje namene spodbujanja branja kot pozitivne izkušnje ter tudi kritičnega mišljenja in razvoja bralnih interesov. Spodbuja izmenjavo bralnih izkušenj in obenem neodvisno promovira kakovostno branje. pomembno vlogo igra tudi v medgeneracijskem povezovanju in medkulturnim dialogom.

Vsako leto več je bralcev, ki k nam prihajajo s seznamom tudi poleti, ko projekt ne teče, in berejo knjige s seznama, kar nekaj pa je takih, ki vzamejo zgolj seznam in prebirajo knjige, a k projektu ne pristopijo. Bralci so bralno značko vzeli za svojo, novih predlogov je iz leta v leto več, zato gre za projekt, ki bo živel še lep čas. V bodoče bo značka zagotovo doživela še kako spremembo, a saj vsi vemo, da so spremembe edina stalnica v življenju. Torej, naj gre knjiga res med Tržičane!

Gibanje števila udeležencev (modra črta) in prebranih knjig (oranžna črta) v prvem desetletju
Vir: Letna poslovna poročila Knjižnice dr. Toneta Pretnarja (2012-2022)

Nejc Perko
Knjižnica dr. Toneta Pretnarja

Viri:

Letna poslovna poročila Knjižnice dr. Toneta Pretnarja (<https://www.knjiznica-trzic.si/letno-poslovno-porocilo/>)

Strategija razvoja Knjižnice dr. Toneta Pretnarja (<https://www.knjiznica-trzic.si/http-knjiznica-trzic-splet-arnes-si-files-2021-06-strategija-razvoja-knjiznice-dr-toneta-pretnarja-2021-2025-pdf/>)

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028) (<https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/Zakonodaja-ki-ni-na-PISRS/Kulturna-dediscina/2ffbd52377/Strokovna-priporocila-in-standardi-za-splosne-knjiznice.pdf>)